

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 63/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti C., spol. s r. o., Š., zastúpenej Advokátskou kanceláriou A., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát JUDr. M. Š., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 182/2006, 16 Co 114/2007, 16 Co 266/2008 a sp. zn. 16 Co 97/2010 v spojení s postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 103/2005 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 19/2008 a sp. zn. 5 Cdo 203/2009 a vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na prístup k súdu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na náhradu škody zaručeného v čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 97/2010 a jeho uznesením z 31. augusta 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti C., spol. s r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2010 doručená sťažnosť spoločnosti C., spol. s r. o., Š. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 182/2006, 16 Co 114/2007, 16 Co 266/2008 a sp. zn. 16 Co 97/2010 v spojení s postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 103/2005 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 19/2008 a sp. zn. 5 Cdo 203/2009 a vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na prístup k súdu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na náhradu škody zaručeného v čl. 46 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 97/2010 a jeho uznesením z 31. augusta 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že právny predchodca sťažovateľky spoločnosť B. spol. s r. o., B. (ďalej len „predchodca sťažovateľky“), doručil krajskému súdu návrh na zmenu účastníka konania na strane navrhovateľa. Svoje podanie odôvodnil tým, že 19. apríla 2010 uzavrel so sťažovateľkou zmluvu o postúpení pohľadávky, na základe ktorej postúpil celú v konaní uplatnenú pohľadávku na sťažovateľku. Súhlas

sťažovateľky ako novej vlastníčky pohľadávky, ktorá má vstúpiť na miesto navrhovateľa, bol krajskému súdu doručený podaním z 29. apríla 2010.

Krajský súd o návrhu nerozhodol, ale uznesením uložil okresnému súdu, aby o návrhu rozhodol on.

Od prevodu práv do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo rozhodnuté.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka uvádza prehľad konania, ktoré začalo podaním návrhu predchodcu sťažovateľky na okresnom súde 26. augusta 2005 vedeného pod sp. zn. 8 C 103/2005, o ktorom na základe odvolaní a vrátení veci dovolacím najvyšším súdom na ďalšie konanie rozhodoval krajský súd v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 182/2006, sp. zn. 16 Co 144/2007, sp. zn. 16 Co 266/2008 a sp. zn. 16 Co 97/2010, a v dovolacom konaní rozhodoval najvyšší súd v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 19/2008 a sp. zn. 5 Cdo 203/2009, ktoré po viac ako piatich rokoch nie je právoplatne ukončené.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že jej predchodca podal 24. novembra 2010 dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 16 Co 97/2010 z 31. augusta 2010, o ktorom zatiaľ nebolo najvyšším súdom rozhodnuté.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 182/ 2006, sp. zn. 16 Co 144/2007, sp. zn. 16 Co 266/2008 a sp. zn. 16 Co 97/2010 v spojení s konaním vedeným pod sp. zn. 8 C/103/2005 na Okresnom súde Banská Bystrica a pod sp. zn. 5 Cdo 19/2008 a sp. zn. 5 Cdo 203/2009 na Najvyššom súde Slovenskej republiky bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

2. Krajskému súdu v Banskej Bystrici prikazuje v ďalšom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

3. *Postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 97/2010 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.*

4. *Postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 97/2010 bolo porušené základné právo sťažovateľa na náhradu škody podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR.*

5. *Postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 97/2010 bolo porušené základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru.*

6. *Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. 8. 2010, sp. zn. 16 Co 97/2010 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

7. *Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- EUR, ktoré je odporca povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

8. *Odporca je povinný sťažovateľovi uhradiť trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. ...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutiami krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 182/2006, 16 Co 114/2007, 16 Co 266/2008 a sp. zn. 16 Co 97/2010 v spojení s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 103/2005 a postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 19/2008 a sp. zn. 5 Cdo 203/2009 a namietané porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 3 ústavy a práva v čl. 1 dodatkového protokolu.

1. Sťažovateľka namieta porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutiami krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 182/2006, 16 Co 144/2007 a sp. zn. 16 Co 266/2008 v spojení s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn.

8 C 103/2005 a postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 19/2008 a sp. zn. 5 Cdo 203/2009.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03, I. ÚS 380/06).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a teda aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00, I. ÚS 380/06).

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh zistil, že:

- a) konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 16 Co 182/2006 bolo ukončené vyhlásením uznesenia 14. septembra 2006,
- b) konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 16 Co 114/07 bolo ukončené vyhlásením rozsudku 27. septembra 2007,
- c) konanie dovolacieho najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 19/2009 bolo ukončené vyhlásením rozsudku 14. októbra 2008,

d) konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 16 Co 266/2008 bolo ukončené vyhlásením rozsudku 19. marca 2009,

e) v ďalšom dovolacom konaní najvyšší súd vec vedenú pod sp. zn. 5 Cdo 203/2009 ukončil vyhlásením uznesenia 24. marca 2010.

Tento skutkový stav, ktorého relevantnosť nemal ústavný súd dôvod spochybňovať (kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky), bol základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľka namieta porušenie základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva zaručeného v čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 97/2010 a jeho uznesením z 31. augusta 2010.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na svoje subsidiárne postavenie pri ochrane ústavou garantovaných práv.

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že samotné namietanie porušenia niektorého zo základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, prostredníctvom sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie a rozhodovanie o nej. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale

úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie jeho zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (m. m. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010).

Podstatou sťažnosti sťažovateľky v tejto časti sťažnosti je tvrdenie o nesprávnej činnosti, ale aj nečinnosti krajského súdu, pričom poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd dvakrát zrušil rozhodnutie krajského súdu a vec mu vrátil na nové konanie. Namieta tiež arbitrárnosť rozhodnutí krajského súdu.

Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že ochrany svojho ústavou garantovaného práva sa sťažovateľka domáha tak sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj dovolaním z 24. novembra 2010 na najvyššom súde, o ktorom najvyšší súd ako dovolací súd do dňa predbežného prerokovania sťažnosti ešte nerozhodol. Z uvedeného vyplýva, že v okolnostiach daného prípadu sťažovateľka podaním dovolania (založeného na v zásade obdobnej argumentácii, akú uplatňuje v sťažnosti podanej ústavnému súdu), ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci

sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľkou využitý, ako predčasné (porovnaj napr. IV. ÚS 242/2010).

Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 180/2010).

Iba za predpokladu, že sťažovateľka využila všetky jej dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebola s ich uplatnením úspešná, môže predložiť sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pre namietané porušenie tohto základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľka nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinná postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľkou ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí.

Ústavný súd už vyslovil názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 145/2010, IV. ÚS 195/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti

podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 195/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude v takýchto prípadoch považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolila v okolnostiach daného prípadu sťažovateľka, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou v tejto časti meritórne nezaoberal, ale ju podľa zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto o nich ústavný súd už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2011